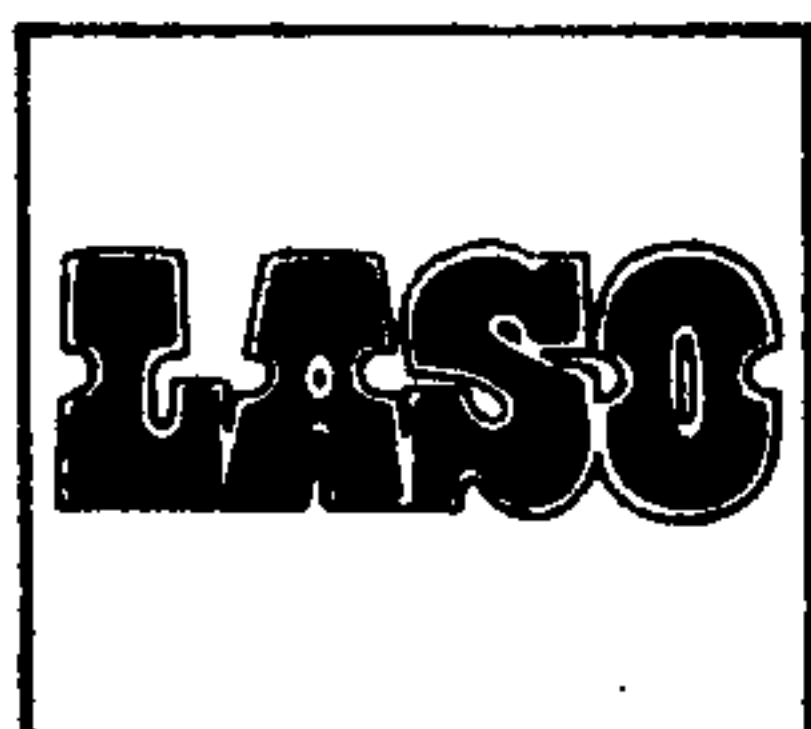

G. F. Unger:

NEUMOLJIVI

LASO 444

G. F. UNGER: NEUMOLJIVI

Naslov originala: WER KEINE GNADE KENNT

Recenzija: Mladen Stary, književnik

Copyright: Bastei Verlag, Bergisch Gladbach,
posredstvom V. P. A. Zagreb

Prijevod: Rudolf Sremec

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić, Ljudevit Bauer (predsjedavajući), Nenad Brixy, Tomislav Butorac, dr Adolf Dragičević, inž. Vesna Gazdag, Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan, Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender. – GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Borivoj Jurković

LASO -Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a »Vjesnik« n.s.o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva: »Laso«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n.su-b.o. i OOUR TM n. sub. o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) »Vjesnikova« Press agencija Zagreb. Cijena pretplate za godinu dana iznosi 780 d ili 702 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 390 d ili 351 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom za »Laso«. Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00 HFL 37,00, US\$ 15,00 – Uplata za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za »Laso«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 9000 d, c/b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 – 1973. od 26. XI 1973.

Dave Bringham je opet čvrsto uvjeren da je dijete sreće. Pobjedit će u borbi. Njegovo protivnik Johnny Mills jedva se drži na nogama. Tetura, pogled mu je staklast, na licu mu tragovi udaraca. To je najteža borba u kojoj je Dave sudjelovao otkako zarađuje svoj kruh kao borac za novčane nagrade. Johnny Mills nije bilo tko. Zovu ga »čekić s Mississippija«, a u posljednje dvije godine pretukao je svakog protivnika. Ipak, danas je on na redu. Razbješnjela masa gledalaca što urliče i zviždi okružila je borilište. To je strašna razuzdana masa, koja ne poznaje milosti. Njuši se senzacija. Velikoga Johnnija Millsa, čovjeka koji je pretukao više od stotinu protivnika, danas će pretući Dave Bringham, konačno i zauvijek. Naime, pravilo ove borbe glasi: nema milosti sve dok jedan od protivnika ne bude potpuno nesposoban za borbu...

I

Dave Bringham sluša kako govori Andy Baxter, koji mu neprestano briše znoj ručnikom: »Samo ga još jednom moraš do-

bro pogoditi. Samo još jednom – pa će pasti i neće više ustati. Uspjelo ti je, Dave! Sada si doista ti prvi čovjek.«

Toga je Dave Bringham i sam potpuno svjestan. On sad misli na veliki novac koji će zaraditi. Naime, on i njegov stari prijatelj Andy Baxter stavili su sav svoj novac na Daveovu pobjedu.

A oklade su stajale dva naprama pet protiv njega. Stavio je četiri tisuće dolara za sebe. I dobit će deset tisuća. To je dobro, misli. Uvijek sam bio siromašak – otkako sam došao na svijet i disao. Upravlja svoj pogled na protivnika u suprotnom kutu i tako prekida slijed misli.

Dok promatra Johnnija Millsa, osjeća duboko u sebi začetak nekog sažaljenja, gotovo samilosti. Johnny Mills je stariji od njega. Njegova karijera kao profesionalnog boksača bit će poslije ove borbe završena. Hoće li i mene jednog dana neki drugi čovjek tako pobijediti da ću ožiljke borbe nositi do kraja svog života? To ga pitanje muči. Spušta glavu i promatra svoje tvrde šake.

Gole su. Naime, bilježimo 1867. godinu i nisu poznate boksačke rukavice. Ljudi se bore golim šakama i zato su lica boraca išarana ožiljcima gotovo u svakoj borbi. Međutim, Dave Bringham potiskuje u sebi svaki trag sućuti i sažaljenja. Sjeća se opet pravila koje vrijedi među profesionalnim borcima: Nema milosti dok protivnik ne bude potpuno onesposobljen za borbu! To pravilo vrijedi i za Johnnija Millsa. I on ne bi imao nikakve milosti za Davea Bringhama.

I još nešto dodaje Dave Bringham u mislima: morao se brinuti sam o sebi od svoje jedanaeste godine. I zato je to pravilo za njega vrijedilo još prije nego što je i pomislio da postane profesionalni borac.

Odjekuje gong. Dave Bringham se podiže lako i elastično i počinje polako kružiti oko protivnika...

Johnn Mills diše teško i mučno, djeluje kao pijanac koji ne može dobro vidjeti, iako je upravo odahnuo.

U Daveu Bringhamu odjednom neki osjećaj stida. Spoznaje da mora baciti na pod čovjeka koji se ne može braniti. Pa ipak, mora to učiniti jer on je profesionalni boksač. Bori se za novac. A ljudska masa, koja sada opet divlja i urla i neprestano ga poziva da dokrajči protivnika, platila je zato da vidi pravu krvavu borbu na ringu. Masa je nemilosrdna.

Ako Dave Bringham sada ne udari, mislit će da ih je htio prevariti, da je kladiocima htio uzeti njihovu priliku. Tada bi jurili na ring i njega, Davea

Bringhama, raznijeli na komade.

Baca se prema naprijed i još jednom teško pogađa Johnnija Millsa – posljednji put. Dok odlazi u svoj ugao, ima dojam da je bio podao i nečovječan. Razmišlja s gorčinom: Zašto se nije predao, taj ludak? Zašto je još jednom prihvatio borbu? Ta znao je da više ne može pobijediti. Morao ga je tako dugo tući dok ne postane nesposoban za borbu. Ta mi smo obojica profesionalni boksači, i kad se borimo nije riječ samo o našoj nagradi za borbu. U igri su golemi iznosi od kladjenja. Morao sam ga još jednom tako teško udariti.

* * *

Odmah poslije ove borbe Dave Bringham se povukao u hotel u njihovu zajedničku sobu, a Andy Baxter ostavio ga na miru. Naručio je večeru u sobu. No Dave nije dirao večeru.

Andy Baxter ga ozbiljno promatrao. I sam je nekoć bio prilično poznat profesionalni boksač, i to se na njemu vidi. Ružan je poput majmuna, krivonog i mišićav. A lice mu je puno ožiljaka, bora i pjega.

Premda njegove oči djeluju isprano, one su dobre.

– Dave – veli on mirno – to je težak posao. Morao si tući bolesna čovjeka, i to ne možeš podnijeti, mladiću moj. No moraš se time pomiriti. Ti boksaš za novac. A sam si se sebi zakleo da će ti jednog dana biti dobro. Cijelog si života bio gladan, a otkako si postao profesionalni boksač, ti si sit. Pa dobro, sad možeš za neko vrijeme steći znatan novac. Samo ne

smiješ postati mekan, mladiću moj! Sad moraš...

— Znam sve to, Andy — mrmlja Dave i diže se.

Pristupa otvorenom prozoru i gleda u lučku ulicu Saint Louisa. Grad je osobito ovdje u luci živahan i nemiran, jer odavde sve stremi prema Zapadu. Zapad se sada osvaja sve više i više. Saint Louis su jedna od velikih vrata kroz koja se provaljuje u veliku pustolovinu.

Dave Bringham je mislio na sve te stvari dok je gledao kroz prozor.

Okrene glavu i zapita preko ramena:

— Andy, gdje zapravo stanuje Johnny Mills?

Andy je još sjedio za večerom. Zagrcnuo se i kašljao neko vrijeme.

— Hoćeš li ga možda pohoditi? — pita ga zatim hrapavim glasom.

— Zašto ne? — uzvraća Dave pitanjem. — U posljednjoj rundi stekao sam dojam da je bolestan. Neprekidno moram misliti na tog Johnnyja Millsa. Budem li ga pohodio, možda će se sve ovo u meni opet smiriti.

— Samilost? — pita Andy Baxter grlenim glasom. Žustro odmahuje glavom. — U ovom poslu nema samilosti — čak ni milosti. Valja samo protivnika potući. Inače će on potući tebe, i opet si na dnu. Dave, prestani misliti na svoje protivnike koje si potukao. Ako budeš to radio, oslabit će ti živci i izgubit ćeš tvrdoću.

— Znam — mrmljao je Dave.

— Ipak bih htio potražiti Johnnyja Millsa.

— Pođi u hotel River Queen

— reče Andy. — Pola milje uz-

vodno nasuprot pristaništu kompanije Star. Tamo ćeš ga naći.

Malo zatim stajao je Dave Bringham pred hotelom River Queen. Stigao je dovle a da ga nitko nije prepoznao. Nosi kaubojско odijelo jer je i bio kauboj prije nego što ga je Andy Baxter uzeo k sebi i učinio ga profesionalnim boksačem.

Vratar ga promatra i ne prepoznaje u njemu profesionalna boksača, iako je na njega stavio dvadeset dolara i dobio.

— Htio bih posjetiti Johnnyja Millsa — objašnjava Dave mirno i pomakne šešir s lica.

Ima mirno lice, više okruglo no dugoljasto, s nosom koji je već jednom bio slomljen. To se dogodilo dok se kao mladi momak morao braniti od nekog grubog predradnika na ranču s teškim uvjetima života. Ima tamnu kosu i oči sive poput dima. Usta su mu, doduše, puna, no čvrsta i muževna. Nije lijep, ali djeluje simpatično.

Vratar, koji je nastupio službu tek uvečer, a poslije podne je prisustvovao borbi, sad ga prepoznaje.

Kimne i veli suzdržano:

— Ah, to ste vi! Želite li k Johnnyju Millsu? Nije mu dobro. Njemu je kraj. Njegov je menedžer otputovao prije pola sata. No da li će ga veseliti da vas vidi, Dave Bringhame...

— Moram s njime govoriti — izjavljuje Dave. — U kojoj ću ga sobi naći?

— Soba broj pet.

— Hvala! — Dave se polako uspinje i zna da je boksač sasvim pri kraju kad ga njegov menedžer napusti.

Stoji pred vratima i kuca.

Vrata se otvaraju i sučelice nje-
mu stoji jedna žena. Misli da se
zabunio u broju sobe i mrmlja:

— Oprostite, gospodo. Htio
sam misteru Johnnyju Millsu.
Ali...

— On stanuje ovdje — veli že-
na i pomno ga promatra. — Sad
vas prepoznajem — veli začu-
deno. — Vi ste Dave Bringham,
kauboj — boksač, kako vas zo-
vu, zar ne? Što biste htjeli?

Dok postavlja pitanje, njen
glas dobiva prizvuk gorčine.
Dave shvaća da ova mlada že-
na nekako pripada Johnnyju
Millsu.

— Htio bih razgovarati s Joh-
nnyjem Millsom — veli. —
Mnogo bi mi značilo kad bih
mogao razgovarati s njime.

Načas zapazi izraz iznenađe-
nja u njenim očima.

— S njim se ne može razgova-
rati — ona će prilično oporo. —
Žao mi je. Idite, mister Brin-
gham.

— Ne odlučujte u njegovo
ime — odgovara Dave. — Recite
mi da stojim pred njegovim
vratima i želim s njime razgo-
varati. Neka on odluči!

— Pusti ga da uđe, Jayne —
javi se promukao i nesiguran
glas iznutra. Ona istupi bez rije-
či ustranu, propusti Davea i za-
tvori za njim vrata.

Johnny Mills je sjedio uza
stol. Pred njim je posuda s ne-
kom bistrom tekućinom, u koju
neprestano umače neku krpu i
stavlja je na izranjano lice. Da-
ve zna da je to neka tekućina
koja hladi i smanjuje otekline.

— Što biste htjeli, Dave? — pi-
ta Johnny Mills, pokaže ustra-
nu i veli: — Sjednite, Dave. —
No ondje gdje on pokazuje uop-
će nema stolice.

Da li se prevario u pokretu
rukom ili ništa ne vidi? To si pi-
tanje postavlja Dave. Uzme sto-
lac što je stajao uz podnožje
kreveta i sjedne pored Johnny-
ja Millsa za stol.

— Dakle? — pita Johnny
Mills.

— Zašto ste se nakon pet-
naeste runde i dalje borili pro-
tiv mene? — pita Dave ozbiljno.
— Zašto niste odustali već ste
me prisilili da vas i dalje uda-
ram?

— Još sam se nadao u neki
sretni udarac — mrmlja Joh-
nny Mills. — Nauči sam da se
boksač ne smije predavati prije
nego što leži na podu. Na žalost,
nisam vas mogao pogoditi pu-
nim udarcem. To je bila vaša
sreća, Dave.

Dave pilji u njega i sad nje-
gov dojam postaje siguran.

— Niste me mogli više dobro
vidjeti, Johnny — veli. — Što je
s vašim očima? — Kad je zapi-
tao, gutne s mukom.

— Pa — mrmlja Johnny Mills
— oči su bile natečene.

— Laže — reče Jayne s vrata,
i to zvuči vrlo mirno i stvarno.
On i odmah nastavlja: — Reci
mi istinu, Johnny. Ako misliš
da se s tobom pošteno borio, a
ti da si protiv njega upotrijebio
neke ružne trikove, onda mu
sada nemoj lagati. Pričaj mu o
čovjeku koji je uvijek bio neu-
moljiv kad bi stupio na ring, pa
sad i sam nije tražio milosti.

Ona prilazi bliže stolu.

— Njegov je vid bio sve slabiji
iz tjedna u tjedan — govori. —
Potražili smo dobre liječnike.
Snažnim je udarcima u glavu
ozlijeđen njegov vidni živac. Li-
ječnici pretpostavljaju neku
grudu krvi. Već je slabo vidio

kad je ušao u borbu. Nakon vaših udaraca, mister Bringham, iz runde u rundu sve je slabije vidio. No on je još jedanput sav svoj novac stavio na svoju pobjedu. Zato se dalje borio i uzdao u jedan sretan udarac. Bringhame, ne trebate se ponositi svojom pobjedom. Vi ste se pri kraju borili sa slijepcem. No vi niste mogli imati milosti, jer u ringu među profesionalnim boksačima nema milosti. Jednog će dana sve vas to zadesiti, sve vas budale, koji šakama želite steći veliki novac i ne znate pravovremeno prestati. Zapamtite to, gospodine Bringhame! Danas vi niste znali za milost. Sada sve znate. A sad idite – molim vas!

Dave Bringham podiže se polako.

– Je li sve to točno, Johnny?

– U dlaku – veli on.

– A što ćete sada raditi, Johnny.

– To se vas baš ništa ne tiče, mladiću – zaječi odgovor.

– Imamo negdje jedan mali ranč – javi se žena. – Johnny će se sad napokon oženiti sa mnom pa ćemo poći na taj mali ranč i naposljetku naći mira i biti sretni.

Govorila je to gotovo tvrdoglavo. Sad se javio Johnny Mills.

– Ja sam još imao sreće – veli Daveu. – Još imam ljubav jedne žene. Zato, Dave, izvuci pouku iz ove stvari. Ja ti ne zamjeram što si mi zadao posljednje udarce.

II

Davea Bringhama sreća služi i sljedećih mjeseci. Imao je nekoliko velikih borbi, posebice

silnu borbu protiv Hickory-Bena. Ta je borba gotovo slavna, jer je trajala trideset i devet rundi.* Međutim, nalikuje na gladijatora koji, teško ožigosan, može još jedanput napustiti arenu, no već prilično sigurno zna da će ga možda već sljedeći put neki protivnik konačno potući.

Jednog dana nakon te borbe Andy Baxter počinje nešto računati u svome notesu. I nakon nekog vremena progovori:

– Dakle, Dave, mislim da bismo mogli prestati. Život nam je doduše vrlo skup, a gradovi u kojima održavamo borbe uzimaju nam velik porez, pa ipak posjedujemo sada više od petnaest tisuća dolara. To je gomi-la novca. Dobar, vrhunski kau-boj mora raditi trideset godina da bi zaradio petnaest tisuća dolara. Ali ih ne može uštedjeti. Naime, on ih za to vrijeme mora izdati. Dave, možemo prestati.

Dave Bringham leži na krevetu. Gornji dio tijela je gol, osim flastera i zavoja. Njegovo je lice otečeno i neka su mjesta pokrivena zgrušanom krvi i plava.

Nakon duge stanke, kad Andy više i nije očekivao odgovor,

* Primjedba pisca: To nam se danas čini gotovo nevjerojatno, jer u naše vrijeme danas čak ni velike borbe za naslov svjetskog prvaka ne traju duže od petnaest rundi. Tada je to bilo drukčije. Tada se borilo do potpune predaje protivnika. Godine 1882. trebao je John L. Sullivan, prvi poznati svjetski prvak, 75 rundi da bi stekao naslov nokautom protiv Kilraina.

počinje Dave govoriti kao sam za sebe:

— Petnaest tisuća dolara ako ostanemo zajedno, Andy. No ako se jednog dana razidemo, to su još samo sedam i po tisuća. Dakako, to je mnogo novaca. Time se može kupiti mali ranč. Dobro! No ja ne želim mali ranč, neću još prestati. Kad na moj udio otpadne pedeset tisuća dolara, onda silazim s ringa. Tek sam tada završio s tim poslom. Jesi li razumio, Andy?

Ovaj kimne zabrinuto.

— Svakako — veli — Hickory-Ben bio je posebno tvrd zalogaj. Pri izboru sljedećeg protivnika bit ćemo oprezniji. Mislim da odemo opet malo prema Istoku i prihvatimo neke lakše borbe, tako da ti, doduše, ne zardaš, ali da se ne moraš tako založiti do srži kostiju. Pa dobro, nastavit ćemo, ali bez rizika.

* * *

Opet prolaze mjeseci. Dave Bringham se borio u Chicagu, a onda na Istočnoj obali u Bostonu, New Yorku, Philadelphiji Baltimoreu i Charlestonu. No to mu sve ne donosi veliki novac, jer protivnici su mu drugorazredni ili čak trećerazredni. Daveu postaje jasno da se opet mora odvažiti na velike protivnike, na prvorazredne boksače.

On se 17. svibnja 1868. bori u Bostonu protiv Paula McNamara. Oklade stoje jedan naprama jedan, a nagrada iznosi za oba borca po dvije tisuće dolara.

Međutim, uvečer prije borbe dolazi McNamarin menedžer Daveu i Andyju i predlaže da sklope ugovor koji će pobjedni-

ku osigurati i nagradu pobijeđenog.

— Ne — veli smjesta Andy Baxter.

Međutim, Dave Bringham računa. On i Andy stavili su na njegovu pobjedu dvadeset tisuća dolara.

Ako pobijedi, imat će, dakle, ukupno četrdeset tisuća dolara i sav iznos nagrada.

S protivnikovom nagradom bit će četrdeset i četiri tisuće dolara. Dave Bringham ne bi mogao pregorjeti nijedan dolar od toga. On se osjeća u vrlo dobroj formi i htio bi ponovo sve staviti na jednu kartu, kao tada protiv Hickory-Bena.

Tako obriše pokretom ruke ono »ne« Andyja Baxtera i potvrdno kimne protivnikovom menedžeru.

— U redu! Pobjednik dobiva nagradu pobijeđenog. To ćemo ugovorno utvrditi. Kad su ostali sami, Andy je šutio, a Dave promatrao svoga starijeg prijatelja.

— Ne želim vječno boksati — reče. — Hoću se u nekoliko velikih borbi upustiti u svaki rizik, dok za svakoga od naš ne zaradim po pedeset tisuća dolara. Tući ću McNamaru, pouzdaj se u to, Andy.

* * *

Sljedećeg dana pružio je Dave Bringham veliku borbu u bostonskoj luci. Usidrili su teretnjake i velike splavi, pa čak morske brodove oko pristaništa na kojem se održava borba. A na svim plivajućim podlogama našlo je mjesta oko pet tisuća gledalaca, koji su svojom vikom stvarali pobješnju kulisu. Dave Bringham pružio je doista

veliku borbu – do sedamnaes-te runde. Ima pobjedu gotovo već u džepu.

Tada mu pukne jedna kost u zapešću na ruci. I njegova je desnica od tog trenutka neupotre-biva.

Bori se ipak još daljih pet rundi samo lijevom rukom protiv toga klasnog boksača. Ali sada leži na podu i potučen je.

I opet je tako siromašan kao onda kad mu je Andy Baxter predložio da će ga školovati za profesionalnog boksača.

Ovaj put još je gore pretučen i izranjen nego nakon svoje borbe s Hickory-Benom.

Naime, prošao je slično kao onda Johnn Mills. Nije htio pre-stati. Polagao je nadu u jedan sretan udarac. Ta okladio se za sav svoj novac u svoju pobje-du.

I tako je bez milosti bio ispre-bijan.

* * *

To su bili grozni dani za Daveza Bringhamu, ali nikakva predbacivanja samom sebi nisu koristila. Andy Baxter se brinuo za njega kao da mu je otac i majka.

Pokazalo se da je Andy imao negdje u njedrima još neku paru za nuždu, tako da su mogli platiti liječnika i boravak u hotelu.

– Zašto to činiš za me, Andy?
– pitao je Dave prigušenim glasom. – Ta ja sam te grozno razočarao. Bio sam kao kockar koji sve stavlja na jednu kartu. Andy, ja sam gotov kao boksač. Neću više moći sudjelovati ni u jednoj borbi za veliki novac.

– Možda – mrmlja Andy. – Bila je to sudbina. kad se u utrci slomi kotač na kolima, ne mo-

žeš dalje. A tako je bilo s tvojom desnicom. Mogla je izdržati ili slomiti se. I slomila se. Možda to nije bilo slučajno. Možda si trebao postati zrelijim, Dave. Samo ne spuštaj glavu, Dave! Dat ćemo tvojoj šaci godinu dana vremena. Onda ćemo još jedanput početi. Čim to bude moguće, poći ćemo na Zapad i raditi kao drvosječe. To će održati tvoje tijelo snažnim i izdržljivim.

– Htio sam posjedovati četrdeset tisuća dolara – mrmlja Dave promuklo i kao sam za se.

– I samo zbog slomljenog zapešća... – Ušutio je resignirano.

– To je zbog toga – rekao je poslije – jer sam onomadne protiv gotovo slijepog Johnnyja Millsa bio tako okrutan i nisam znao za milost. Bilo kada i bilo kako sve se jednom vraća.

III

Četiri tjedna poslije napustili su Boston i uputili se prema Zapadu. Za posljednji dolar kupili su mjesta na palubi parobroda i pošli uzvodno Mississippijem do revira sječe šuma. Vožnja od Saint Louisa uzvodno traje mnogo dana. I posljednje mjesto na brodu zauzeli su ljudi koji se žele negdje iskrcati da bi krenuli na Zapad – kao lovci na bizone, naseljenici, u zemlju zlata, do područja gdje se gradi željeznica ili sijeku šume. Ima i mnogo žena i djece.

Dave Bringham je od one borbe vrlo šutljiv i drži se povučeno. Dakako, on upada u oči svojim još svježim ožiljcima na licu, svojoj veličinom i načinom kako se lako i gipko kreće. Na njemu se vidi da je profesional-

ni boksač, a kako muški dio putnika ne zna što je s njegovom rukom, svuda mu ustupaju mjesta i uklanjaju mu se s puta.

Najviše se zadržava sprijeda, na širokom pramcu parobroda, očiju uperenih prema naprijed, kao da želi sagledati daleko, daleko u budućnost.

Trećeg dana, dok je s Andyjem kraj ograde oko gornje palube i uzima neki obrok hrane, Dave čuje sa svoje desne strane kako je nešto pljusnulo i odmah zatim prodorni krik nekog djeteta.

Sjeća se da su se tu još malo prije igrala djeca. A sada, kad pogleda u vodu, vidi kako struja nizvodno nosi neko dijete, neku djevojčicu, kojoj je suknja tako pala na vodu, da se zrak pod njome skupio i ona se napuhala, dijete na tome lebdjelo kao na balonu.

Dave Bringham nije dugo razmišljao. Skoči naglavce preko ograde broda i nestane u žućkastosmeđoj struji, kad se opet pojavio na površini, dijete je već bilo u području valova i vira koje je stvaralo snažno lopatasto kolo broda.

Plivao je što je brže mogao. Pri tome mu je pomagala jaka struja rijeke, a kao iz velike daljine čuo je kako odjekuje parna zviždaljka broda. Buka ljudi nije dopirala do njega.

Kad je stigao u uskovitlanu vodu iza lopatastog kola, već se to kolo polaganije okretalo, da bi uskoro potpuno stalo. No sve mu je to malo pomagalo. Ogleđao se za djetetom. Ne može ga više vidjeti i jasno je da su valovi povukli djevojčicu u dubinu.

Dave se okrene na leđa i gleda unazad prema brodu. Tamo vidi dobroga Andyja Baxtera kako na gredama gestikulira iznad lopatastog kola, pilji u rijeku i onda uzbuđeno daje određene znakove.

Dave shvaća da treba plivati ulijevo i on to čini plivajući na leđima, ali drži stalno Andyja na oku, a kad mu Andy rukama pokaže u dubinu, on se opet prebaci u prsni položaj. To znači da Dave treba sada zaroniti. On to čini bez oklijevanja i pod vodom zahvaća rukama oko sebe. Iako je rijeka žuta i prljava, ipak raspoznaje pred sobom neki tamni predmet.

Zgrabi ga i istog časa zna da je to dijete. Drži ga čvrsto i izroni.

Lopatasto kolo broda već okreće unazad. On se nogama otiskuje u vodi i drži dijete u jednoj ruci. To je djevojčica od četiri ili pet godina, bez svijesti. On se boji da bi mogla umrijeti i pokušava plivati protiv struje u susret brodu. Ipak se veliki trup broda primiće sve bliže i bliže. Dobacuju mu užad. Ljudi mu kliču dok ga s djetetom izvlače na palubu.

On predaje dijete u neke ruke i prokrči si put kroz vrevu.

* * *

Kad se poslije presvukao, stajao je opet kod širokoga pramca broda i buljio u daljinu. Ovaj pramac, koji se, gonjen jakom silom, bezobzirno probijao protiv struje i kao da je dijelio rijeku na dvije polovice, činio se Daveu Bringhamu primjerom kako čovjek sebi treba da krči put.

Andy Baxter mu prilazi i poslije nekog vremena veli:

– Možda si zato slomio ruku da bi se napokon vozio na ovo me brodu i jednom djetetu spasio život, Dave. Nije li ipak katkad neobično?

– Da nisam ja skočio, učinio bi to netko drugi – mrmlja Dave.

– Možda, a možda i ne bi – mrmlja Andy. – Ipak ne vjerujem da bi netko drugi tako brzo skočio i još pravovremeno našao dijete. Odlučivale su sekunde. Možeš okretati kako hoćeš, Dave. Vjerujem da ti je bilo suđeno da spasiš to dijete.

Dave ga čudno pogleda.

– Zašto mi to govoriš? – pita ga prilično oštro. – Želiš li me time utješiti za gubitak od četrdeset i četiri tisuće dolara?

– A kad bi mogao birati: novac ili mogućnost da spasiš takvo jedno dijete? – pita mirno Andy Baxter.

– To je ludo pitanje – veli Dave i okrene mu leđa.

Čuo je kako Andy odlazi. No tada neka ruka sa strane dodirne njegovo rame. Okreće glavu i čuje glas:

– Zahvaljujem vam od srca što ste spasili moju sestricu od utapljanja – zagleda se iznenađeno u najmodrije oči koje je ikad vidio, djevojačke oči, a tim zahvalnim očima pripadaju nasmiješena usta, crvena usta, među čijim usnama sjaje bijeli zubi.

Djevojka je prekrasna, vrlo lijepa i upravo onakva kakvu muškarac može poželjeti. Dovoljno visoka, a ima poput žita plavu kosu.

– Nije vrijedno spomena – veli on i čudi se što takva djevojka uopće postoji.

Ona se nasmije.

– Nemojte mi samo reći da ste se baš htjeli okupati pa vam i nije ništa predstavljalo da usput spasite neku djevojčicu.

On se zagledao u nju, pa se i ona uozbiljila. Naime, shvaća da joj se on divi i da za njega predstavlja osobitu pojavu.

– Zovem se Christina Thorwald – veli ona pomalo zbunjeno. – A moja sestra se zove Annette. Mi smo prilično velika obitelj – čitava svojta. Sutra napuštamo brod i polazimo na Zapad da nađemo dovoljno zemlje za nas. Negdje između Mississippija i Missourijsa valjda mora biti zemlje za nas?

– Zacijelo – veli on. – Tjeraju Indijance sve više na Zapad. Mnogo je slobodne zemlje. Nakon kopača zlata, lovaca na bizonu i vojnika sada dolaze naseljenici i farmeri, a i uzgajali goveda i ovaca bit će privučeni s Juga. Jednog će se dana i na Zapadu i sjeverozapadu otimati za posljednji slobodni pašnjak.

Ona ništa ne odgovori, promotri ga vrlo pomno i upita:

– Jeste li vi profesionalni boksač?

On kimne glavom:

– Pobijedeni profesionalni boksač – veli. – Ime mi je Dave Bringham. I kad bih...

Onda naglo zašuti, kao da je samog sebe uhvatio kako želi izreći nepotrebno neku misao.

– Zašto ste ušutjeli? – pita ona.

On odmahne glavom.

– Mnogo sreće na Zapadu – mrmlja. – Možda ćemo se opet vidjeti bilo gdje na Zapadu.

– I onda? – pita ona.

Njen je pogled sad vrlo čvrst. Usta joj se pomalo smiješe.

– I onda? – pita se on zamišljen.

Dok ponavlja njeno pitanje, postaje mu jasno da takva djevojka pripada svim onim stvarima koje želi u životu.

Sjajno bi izgledala u otmjenim kolima i u skupocjenim haljinama, zamišlja. Kad bih bio velik i moćan čovjek...

Prekida svoje misli jer ona čeka na odgovor na svoje pitanje.

– Možda još budete slobodni – mrmlja on i podiže ruku da bi je pogladio po kosi.

No, neka mu teška ruka pada na rame oko vrata. Ruka nekog velikog čovjeka, diva, odjevenog u kožu s rojtama poput izvidnika ili prerijskog vodiča.

– Boksaču – veli ovaj čovjek opasno blago. – Boksaču, ja sam Zane Keeman, a gospodica Christine Thorwald je moja zaručnica. Zahvalila vam se za spas svoje sestrice, i to je dosta. Budete li mojoj zaručnici opet na ovaj način, ili uopće, gospodine, udvarali, jednostavno ću vas baciti preko palube. Ne bojim se ja ni profesionalnog boksača. Ta ja bih ih mogao sve pobijediti. Sve!

On je veliki momak, indijanskog izgleda, teži od stotinu kilograma. Opasan čovjek. Dave vjeruje da se taj momak ne mora bojati nikakvoga profesionalnog boksača.

– Nisam htio uvrijediti vašu zaručnicu, gospodine Keeman – veli Dave blago. – Molim vas da mi oprostite.

– Dobro, dobro – mrmlja Zane Kreeman. – Mogu razumjeti da muškarac kad je ugleda bude nekako začaran i ne zna više što čini. No ja dobro

pazim na nju. Ona je moja zaručnica.

Pošto je to još jednom naglašeno izrekao, hvata Christinu Thorwald pod ruku i odlazi s njom.

Dave gleda za njima i osjeća duboko žaljenje pri pomisli da će ta djevojka jednog dana postati ženom takvog momka. On poznaje taj soj. Zna da ovakvi stalno hoće sve posjedovati i vladati time, bez obzira odakle dolazio i kamo želi stići. Taj soj ljudi gazi velikim koracima i ne poznaje milosti. No nisam ni ja drukčiji, misli Dave.

Sljedećeg dana, oko podne, brod pristane kod gradića blizu nekog skladišta drva. Uskoro Dave Bringham ugleda kako se iskrcava obitelj Keeman – Thorwald. Andy Baxter, koji brzo progleda sve stvari i ljude, stoji pored Davea uz ogradu i reče suhoparno:

– To je prkosna svojta iz Kentuckyja, brza na oružju, Keemani i Thorwalddi. Koliko sam čuo, muški članovi Thorwaldovih imali su u Kentuckyju uvijek posla i poteškoća sa zakonom. No ni Keemanovi, s kojima su Thorwaldovi u rodu, nisu mnogo drukčiji. Dave, ovaj tucet divljih momaka sada odlazi na Zapad. Oni će donijeti svoje vlastite zakone i riješiti se svakog susjeda ili ga podvrći sebi. Ova će svojta osvojiti velik komad zemlje i na njemu živjeti po vlastitim zakonima.

Dave Bringham polako kimne glavom. Pomno je promatrao muškarce. Ima napretek vremena, jer su oni svi još neko vrijeme zaposleni prenošenjem svojeg prtljaga s broda na obalu.

Muškarci obiju obitelji svi su u najboljem raspoloženju, spretni i gipki, snažni i žilavi. Keemanovi su većinom tamnokosi, a Thorwaldovi svijetlokosi. Po tome se mogu dobro razlikovati. Jedina je iznimka Zane Keeman, koji inače tako indijanski djeluje. On je voda, to se brzo opaža.

Dave Bringham vidi i malu Annette, kojoj je spasio život. Vidi i plavokosu djevojku Christinu Thorwald, koja bi trebala biti zaručena sa Zaneom Keemanom. Dave bi i te kako volio znati kako je do tih zaruka moglo doći.

Andy Baxter, koji ga sa strane promatrao, pogađa očito mnogo Daveove misli.

— Zane Keeman — kaže — jedini je čovjek koji može obuzdati braću te djevojke tako ugodna izgleda. On je čovjek koji ih možda može odvratiti da ne postanu doista opaki i zli. Ta je djevojka očito u sebi izračunala da će pomoću Zanea Keemana moći usmjeravati divlju braću i upravljati njima. Vjerujem da su se već mnoge djevojke i zbog manje važnih razloga udale za nekog čovjeka.

— Da, to je točno — mrmlja Dave, i sada vidi kako su ga Christina Thorwald i njena sestra otkrile uz ogradu broda. Christina podiže malu i obje mu domahuju.

Dave im odmahuje. Osjećao je duboko žaljenje u srcu. Steta! Ta je djevojka mogla biti moj dragocjen posjed. Hoću li je ikada više vidjeti?

IV

A sada, dragi čitaoc, ništa neće naškoditi ako u ovoj priči

preskočim godinu dana. Naime, u toj se godini za Davea Bringhama nije dogodilo ništa osobito zanimljivo.

On radi u jednom reviru sječe šuma u jednom logoru drvosječa, najprije kao kuhar. Kad se mogao opet pouzdati u svoju desnicu, uzima u ruke tešku sjekiru za obaranje drveća i nakon nekoliko tjedana vježbe tako je daleko da se može natjecati s najjačim i najupornijim drvosječama pri sječi ogromnih stabala. A to nešto znači.

I Andy Baxter je među tim surovim momcima još punovrijedna radna snaga. Obojica zarađuju mnogo novca, i kad se u studenome spuštaju splavima drva do Saint Louisa, znaju da imaju dovoljno novca da prežive. U proljeće će Dave opet uglaviti neku borbu.

I onda će se pokazati vrijedi li još njegova desnica.

* * *

Vrijedi, iako je Dave više puta morao založiti svu svoju snagu da bi pobijedio protivnika.

Nije lak protivnik, pravi kamen kušnje. Borba se održava 23. svibnja 1869. u Cheyenneu, a »Čejenski glasnik« piše sutradan:

»...Zvali su tada Dave Bringhama kaubojem-boksačem, a kad je u Bostonu protiv Paula McNamare slomio zapešće desnice, nitko više nije ni pomislio da će se Dave Bringham opet probiti do prve klase. Pa ipak, jučer protiv Big-Bull Bradleyja vidjeli smo Davea Bringhama koji je mogao udarati jače i brže nego ikad dotad. Kako smo saznali, Dave Bringham je nekoliko mjeseci radio kao drvo-

sjeća. I on je Big-Bull Bradleyja, za koga su oklade stajale tri prema jedan, oborio kao drvo u trinaestoj rundi. Možda bi trebao i Big-Bull Bradley raditi nekoliko mjeseci kao drvosjeća, a ne piti toliko piva.»

Borba se održala kasno poslije podne izvan grada, u nekoj uvali među brežuljcima, a došlo je više od tri tisuće gledalaca.

Prije nego što je sunce zašlo, Dave Bringham se presvukao i tumarao ulicama. Opet je nosio svoju staru kaubojsku nošnju. Dok je prolazio pored nekoga velikog dućana, istupi na ulicu djevojka ili možda žena, plavokosa, malo iznad prosječne visine, natovarena zavežljima i zavežljajčićima.

Odmah ju je prepoznao.

— Christina! — Veli to kao čovjek koji je nešto izgubio i sad je iznenada opet našao.

Ona naglo zastaje, promotri ga kratko i veli radosno:

— Oh, Dave! Dave Bringham!

Stoje nekoliko trenutaka bez riječi jedno nasuprot drugom. On otvara usta da bi nešto rekao, ali tek kod drugog pokušaja veli pomalo mucajući:

— Mogu li... mogu li vam... pomoći ponijeti zavežljaje, Chris?

Ona se lagano trgne, kao da se probudila iz nekog sna i uplašila se stvarnosti.

— Radije ne — veli. — I Zane Keeman je ovdje. Gledao je vašu borbu i budući da se kladio protiv vas, izgubio je mnogo novca.

— Dakle, vi ste znali da sam ovdje u Cheyenneu, Chris? — pitao je.

Ona šutke klima. Tada naglo nestaje njegove nesigurnosti. Shvaća da se sad mora boriti. Stalno je morao misliti na tu djevojku i stalno je osjećao žaljenje. Imao je uvijek dojam da je nešto izgubio, još prije nego što je posjedovao ili mogao posjedovati. Sad počinje druga vrsta borbe.

Zgrabi dva najveća zavežljaja i govori pri tom:

— Budući da ja ništa nisam znao o vašoj prisutnosti u Cheyenneu, Chris, a sad sam vas ipak sreo, onda je to usud.

Ona ga promatra začuđeno i kimne:

— Pratite me do kolodvora — veli oklijevajući. — Došli smo ovamo od Laramieja vlakom u Cheyenne, da bismo kupili stvari za svadbu. Za mjesec dana udajem se za Zanea Keemana.

Mogla je opaziti kako se trgao.

— Ne — veli on — to ne smijete učiniti!

Sad se ona još više uspravi i podigne bradu na prkosan način:

— Što se to vas tiče, Dave Bringham?

Nakon tog pitanja ona se okrene i pođe. Stigao ju je u dva velika koraka i koračao pored nje.

— Mnogo me se tiče — veli on. — Jer ja vas volim, Chris. Dugu godinu dana mogao sam razmišljati o tome — uvijek iznova. Naš je susret zacijelo tada bio kratak. Ali ja vas nisam mogao zaboraviti, Chris! Ja...

Tada ga zahvaća tjeskobni strah da priliku koja mu se, čini se, još jedanput pruža, nije pravo iskoristio.

– Chris, dajte mi priliku – moli je. – Što sam vas opet slučajno našao, to je usud. Treba da bude tako, da vi i ja...

Govorio je u uzbuđenju glasnije nego što je normalno. A iza njega su se približavali koraci.

Daveovo rame bude povučeno snažno unazad. Poznaje on već taj zahvat. Isti je kao onomad na brodu. Opet je to Zane Keeman. A vjerojatno je čuo posljednje Daveove riječi.

Pustio ga je i pitao:

– Chris, je li ti dosadivao?

– Nije – odgovara ona.

– Ali ti se udvarao?

Prije nego što je mogla odgovoriti, progovorio je Dave Bringham:

– Volim Chris. Molio sam je da mi da priliku. Rekao sam joj da ne treba da se uda za vas, Keemane, za četiri tjedna.

Keeman stoji miran. Djeluje još veći nego prije godinu dana na brodu. Nosi crni kožnati prsluk preko tamne košulje, tamne hlače, uske, meke čizme, mamuze i revolver.

U međuvremenu pristupila su još dva muškarca, svijetloplavi momci odvažna izgleda, također odjeveni poput jahača i s revolverima o boku.

– Preuzmite zavežljaj i odvedite svoju sestru na kolodvor – oštro će Zane Keeman.

Djevojka oklijeva. Čini se da se želi oduprijeti i razljutiti.

No tada ipak samo reče ne-ljubazno:

– Zane, ne možeš zapodjeti svađu sa svakim čovjekom koji mi se udvara. To bi bilo djeti-njasto. Neću trpjeti da opet od toga izazoveš kavgu.

– Dakako da neću – mrmlja on. – Neću s njim zapodjeti svađu ako te ne pokuša slijediti. Pođi, molim te, Chris. Naprosto se ne mogu pomiriti s time da ti se ti momci udvaraju i stalno te gone. Pođi samo! Vlak polazi za manje od petnaest minuta, a ja ću biti točan.

Ona oklijeva. Tada pogleda Davea:

– Pozdravit ću Annette – veli.

Onda odlazi s oba svoja brata. Dave Bringham s gorčinom gleda za njom, ali zna koliko se članovi takvih obitelji prilagođuju i podvrgavaju svojem zajedništvu. A žene i djevojke su posebno poslušne.

Dave se obraća Keemanu:

– Hoćete li nešto od mene?

– Dakako – veli Keeman. – Upozorio sam vas onda prije godinu dana na brodu da se ne udvarate mojoj zaručnici. Već sam onda mogao naslutiti da ima nešto među vama.

Pokazuje prstom u usku uličicu.

– Pođimo, boksaču – veli. – Nisam doduše profesionalni boksač kao vi, Bringhame. Pa ipak ću vas tamo na dnu uličice na slagalištu drva pretući na komade i još stići na vlak. Naprijed, mister! Možete osvojiti nagradu, profesionalni boksaču! Ako vi mene budete mogli tući, prepuštam vam Chris! Onda se neću oženiti njome za četiri tjedna! Nije li to nagrada, boksaču?

– Mogao bih posumnjati – veli Dave – da ćete održati svoju riječ, Keemane. No dobro, mister. Neka vam bude vaša borba. Pođimo!

Zane Keeman dahće zadovoljno i polazi ispred Davea u tamnu uličicu.

Dave ga slijedi i zna da vjerojatno stoji pred najtežom borbom svog života. Jer ovaj će se Zane Keeman boriti kao Indijanac, svim sredstvima, rukama, nogama i svim svojim sposobnostima.

Pred njima je kraj uličice. Ona vodi na prostor na kojem je naslagano građevno drvo. Kad Keeman izađe iz tamne uličice, njegova se pojava diže prema nebu osutom zvijezdama. Ubrzao je korake, Razmak između njega i Davea postao je veći.

Sad ga zaziva nestrpljivo preko ramena:

– Dodite! Želim svršiti s vama prije nego što vlak pođe!

Njegov oštri glas zvuči ljutito, nestrpljivo i samouvjereno.

No Dave se ne žuri. Ide mirno dalje kao i dosad i duboko udiše svjež zrak. Zna da će morati udarati brzo i teško. Taj će čovjek biti brz poput lava.

No tada desno od Davea Bringhamu počinje praskati revolver. Dave se baca na pod i vjeruje da su meci manijenjeni njemu i da ga je Keeman odveo u podlu zasjedu.

No još dok se kotrlja po podu shvaća da ovaj napad nije namijenjen njemu. Čuje divlji krik Zanea Keemana, a on leži tiho i gleda kako Keeman tetura i okreće se oko sebe.

Keemanu je nevjerojatno brzo revolver u ruci. Pada, doduše, na koljena, no počinje sad i sam pucati, najprije u uličicu iz koje su došli meci koji su ga pogodili u leđa, a onda posljednjim hicem i u Davea Bringha-

ma, koji još leži na tlu između dvije vatre i ne usuduje se podići glavu.

Dave osjeća bolni udarac u rame. Pogoden sam, misli s gorčinom i bolno.

I onda je sve opet tiho. Vidi Zanea Keemana kako iz svog klečećeg položaja pada na tlo. Po načinu kako Keeman pada na lice, može razabrati da je teško ranjen ili čak mrtav.

A podli zaplotnjački strijelac u uličici? To je pitanje koje potiče Davea. On čuje tihu kletvu i trčeće korake. Skače na noge da bi slijedio tog čovjeka. Iako je Zane Keeman zacijelo bio njegov neprijatelj i posljednji hitac ispalio na njega, Dave ipak ne želi da pobjegne ubojica iz zasjede.

Dok trči u uličicu – nesiguran i ranjen – nagazi na jedne grablje. Držak snažno poleti uvis i pogada ga među oči. Razbojnik ih je u bijegu uzmičući valjda slučajno oborio.

Dave je nekoliko sekundi omamljen. Tetura prema kućnom zidu i mora se na nj osloniti. S njegovoga ranjenog ramena teče krv pod košuljom i kaplje mu na vrškove prstiju. Nema više nade da bi mogao dostići podmuklog strijelca. Sad se vrlo loše osjeća. Lijeva mu je ruka potpuno neupotrebiva.

Odluči da priđe Zaneu Keemanu i da se pobrine za nj.

Pri drugom koraku udara mu noga u neki predmet. Sagiba se i nalazi jedan revolver, koji se čini kao da je sav namazan krvlju. Kad se uspravi, tetura kao pijan.

Iako ga još jako boli glava, ipak mu je jasno da je jedan od Keemanovih metaka morao ra-

niti podmuklog strijelca u ruku. Vjerojatno se zato dao u bijeg. Dave je još omamljen dok s revolverom u ruci izlazi iz uličice prema Keemanu.

Kad se htio sagnuti nad Keemanom da bi ga pretražio, javlja se oštar glas desno od njega:

— Ne miči se! Ovdje je prvi pomoćnik čejenskog šerifa! Držim pušku sačmaricu!

Dave Bringham stoji mirno. Zacijelo je slučajno jedan čovjek od gradske policije u blizini patrolirao i sada je tako brzo na mjestu.

To ipak nije za Davea sretan slučaj kako će se uskoro ispostaviti. No u prvom trenutku on još ne razabire opasnost u koju će uskoro pasti.

Sa šerifom dolaze i drugi ljudi, sve su ih privukli pucnji. Međutim, oni su došli drugom uličicom, koja vodi na drugu glavnu ulicu. Tamo se nalazi kockarnica kroz čije se otvorene prozore mogla čuti revolverska pucnjava.

Šerif stupa polako do Davea i zabije mu cijev puške u bok.

— Borba revolverima? A sad ispustite revolver. Borba je gotova, gospodine, Očito ste i vi nešto zaradili. Tko ste vi? I tko je taj čovjek na tlu?

U međuvremenu su se drugi ljudi sagnuli nad Zaneom Keemanom. I još prije nego što je Dave Bringham mogao odgovoriti pomoćniku šerifa, jedan čovjek je zapalio šibicu i povikao:

— Pogoden je u leđa! Šerife, ovaj je čovjek ovdje najprije dobio metak u leđa. Ali nije odmah pao. Bio je otporan i mogao se još okrenuti i sam pucati.

Serife, to nije bio dvoboj. To je bio podmukao prepad.

U čovjekovu glasu odjekuje bijesan prezir i on veli oštro: — Uhapsite momka, šerife!

— Da, gospodine — veli ovaj i obraća se Daveu. — To je gradski sudac John Freemont. A vi ste uhapšeni.

— Pa to je ludost — veli Dave.

— Ja...

— To ćete sve opširno opisati u saslušanju. Cheyenne je pošten grad, s poštenim sucem. Dobit ćete priliku za opširna objašnjenja, prijatelju, Htio bih revolver!

Jedan drugi čovjek uzima mu revolver i odmah poviče:

— Ovaj je revolver umrljan krvlju, a čovjek je i sam ranjen.

— No, dobro — veli sudac oštro.

Dave Bringham, koji je još omamljen, shvaća sada u kakvu je kašu upao. Svi nesretni slučajevi udružili su se protiv njega.

Ne samo što je Zane Keeman bio nastrijeljen u leđa. On je sam pri tom bio ranjen, nagazio je na grablje i dobio drškom snažan udarac među oči. Ranjavanjem i udarcem bio je omamljen i nalikovao je na pijanca. Inače možda ne bi podigao krvavi revolver i nebi s njime pristupio tijelu Zane Keemana što je beživotno ležalo na tlu. Vjerojatno bi vraški brzo pobjegao.

No nije to učinio.

I budući da je bilo nesretnih slučajeva još više, neki ljudi među kojima se nalazio jedan pomoćnik šerifa i ni manje ni više gradski sudac, čuli su pucnjeve. Gore nije moglo biti.

Dave Bringham osjeća sve veću slabost zbog rane koja još znažno krvari.

— To nije moj revolver — veli.

— Na ovog čovjeka koji se zove Zane Keeman, pucano je iz one uličice tamo. Ja...

— On još živi! — To uzvikuje neki čovjek. — Brzo liječnika! Ovaj čovjek još živi.

— Oh, hvala nebesima — mrmlja Dave. — Ako Zane Keeman još živi, on će vam potvrditi, suče, da mu ja nisam pucao u leđa.

— To bi bilo dobro za vas, mladiću — veli gradski sudac Cheyennea.

V

Kad se sljedećeg jutra Dave Bringham probudio u zatvorskoj ćeliji, osjećao je bolove u ramenu i prilično jaku groznicu od rane. No liječnik je utvrdio da rana nije opasna i da će Dave za tri tjedna ozdraviti.

Dave je zatim zaspao od iscrpljenosti, jer je izgubio vrlo mnogo krvi. No poslije se zaprepastio spoznavši da sve što se jučer dogodilo nije ružan san nego gorka stvarnost. Digao se i pristupio rešetkastim vratima. Kad je zazvao, pojavio se jedan čovjek iz gradske policije i promatrao ga bez riječi.

— Što je sa Zaneom Keemanom? — pita Dave Bringham promuklo. — Je li pri svijesti? Je li vam potvrdio da mu nisam pucao u leđa?

— Sudac i šerif su s liječnikom kod Zane Keemana u hotelu — veli čovjek. — Morate se još malo strpiti, boksaču. Vaš menedžer položio je ovdje novac, tako da vam mogu donijeti hranu iz hotela dok protiv vas

bude tekla istraga. Što biste htjeli jesti?

Dave Bringham hoće odmahnuti glavom. Ta nema ni najmanjeg prohtjeva za hranom.

No zna da je izgubio mnogo krvi i da mora ostati u snazi. I zato veli:

— Jedan odrezak, mnogo zelene salate, mlijeka i jaja. I kruha od tvrdog brašna.

— Vama boksačima je dobro — veli pomoćni policajac. — Možete jesti kao grofovi i kneževi.

Izašao je natmuren. Dave opet sjedne na drveni ležaj.

— Uskoro ću izaći — govorio je. — Ako je sudac s liječnikom otišao Zaneu Keemanu, onda to očito znači da je Keeman došao k svijesti i da može govoriti. A tako podao neće biti da bi...

Kad je u mislima došao tako daleko, osjetio je snažan strah u području želuca. Osjeća kako je trom. Ne može naprosto vjerovati da će Zane Keeman biti tako podao i teretiti ga.

Već nakon deset minuta, još prije nego što je dobio užinu, zna točno kako podao može biti Zane Keeman.

Naime, sudac, šerif i pomoćnik šerifa dolaze do ćelije, stanu pred rešetkastim vratima i hladno bulje u njega.

— Priznajte da ste kriv, Bringham — veli sudac. — Zane Keeman izjavio je u zapisnik da ste slijedili njegovu zaručnicu i da vas je zato htio istući. Išao je s vama kroz uličicu na slagalište drva da bi se s vama borio. On je velik, tvrd i žilav momak, i imamo dojam da je svakako bio u stanju potući čak i profesionalnog boksača poput vas. Izjavio je, nadalje, da ste ga vi

slijedili sve polaganije. Kad je stao i htio se okrenuti prema vama, oborili ste ga mecima. Već je prvi metak dobio u leđa, ali se ipak mogao okrenuti i uzvratiti vam revolverskom vatrom. Tu će svoju izjavu po potrebi potkrijepiti zakletvom pred porotnicima. A tu su izjavu podržali svojim izjavama braća one djevojke oko koje je izbila svađa. K tome dolaze i naša vlastita zapažanja. Našli smo vas s oružjem u ruci kraj ranjenika. Očito ste htjeli provjeriti je li mrtav. Bringham, proglašavam ovaj prostor ovdje sudnicom i pitam vas u svom svojstvu gradskog suda: priznate li da ste krivi?

Dave Bringham je kao omamljen. Polako odmahuje glavom.

– Ja sam nedužan – mrmlja.

– Zane Keeman laže – laže, jer me mrzi, jer hoće spriječiti da dobijem i najmanji izgled da bih mogao osvojiti djevojku. A sve druge stvari govore protiv mene, jer se polazi od Zane Keemanove laži. Zašto se ne vjeruje mojoj izjavi?

– Budući da se smatrate nedužnim, morate o toj nedužnosti uvjeriti porotnike – veli sudac. – Gradski šerif podići će optužnicu. Porotnici će odlučiti. A ja ću prema zakonu izreći presudu. Saslušanje je okončano.

Okrene se i napusti ćeliju. A Dave Bringham sjedne spuštene glave na drveni ležaj.

* * *

Sljedećeg je dana Andy Baxter već nestao iz Cheyennea. Budući da je sa sobom uzeo sav novac, Dave Bringham dobiva branitelja po službenoj dužno-

sti. Nekoliko dana poslije izabrani su porotnici, a Daveu saopćavaju da će već sutra biti rasprava protiv njega.

Dave se donekle oporavio, prisilio se da mnogo jede. Laka groznica od rane je nestala, pa iako ne smije pomicati rame, ipak može biti zadovoljan svojim tjelesnim stanjem. No živčano je pri kraju. Mora neprestano misliti na sve stvari koje su se dogodile.

Morao bih van. Onda bih mogao potražiti pravog strijelca iz zasjede. Ali gdje? Pa, dakako, u kraju i okolici gdje Zane Keeman živi. Mogao bih stupiti u doticaj s njegovim neprijateljima i protivnicima. Samo tako bih možda mogao naći momka koji mi je zamijesio ovu kašu. Oh, taj je čovjek zacijelo ranjen u ruku ili podlakticu. Možda ipak ne bi bilo tako teško.

U jedan sat po ponoći Dave Bringham još nije pronašao mogućnost kako da pobjegne bez tuđe pomoći. Ovaj gradski zatvor čuva doduše noću samo jedan pomoćnik šerifa, koji sjedi naprijed u uredu, no naprosto nema mogućnosti da ga zaskoči. Kad Dave traži svježu vodu, čovjek i ne dolazi preblizu rešetkama već mu izdaleka pruža pehar, tako da ga Dave može zgrabiti samo potpuno ispruženom rukom.

Uskoro odzvanja neskladno pjevanje nekog pijanca. Dok Dave sluša to pjevanje, odjednom shvati koju to pjesmu pijani pjeva, razbudi se i smjesta nestaje njegove rezignacije.

Tako kao taj pijanac, kojeg je kletvama priveo mrzovoljni pomoćni šerif, tako pjeva samo Andy Baxter!

Pomoćni šerif otvara jednu ćeliju. Njegov kolega dovodi u nju pijanca što se tetura i veli pri tom:

— Zatvaramo ga zbog izazivanja javne sablazni. Stao je pred vrata Imperijala i neprestano tvrdio da su stavili zmij-ski otrov u viski i da nitko tko polaže na svoje zdravlja, ne treba da ide u taj salun. Razlupao je i nekoliko stakala na prozorima i mećima razbio svjetiljku. Tu mu je revolver. Sastavit ćemo zapisnik kad opet bude trijezan.

Nakon novih objašnjenja opet izlazi pomoćni šerif, da bi nastavio svoju patrolu ulicama i uličicama. Drugi službenik zatvara vrata ćelije i veli mrko:

— Budi samo lijepo tih ovdje u zatvoru, braco, ili ću te politi s nekoliko vedara vode, čuješ li?

No Andy Baxter očito ne čuje, jer se već ispružio po drvenom ležaju i počeo hrkati kao pijanac. Čuvar se vrati gundajući u ured.

Hrkanje Andyja Baxtera traje još neko vrijeme, prekida se, opet počinje. On se okreće, govori naoko pijan u snu i postaje sve mirniji.

Dave sjedi na svom drvenom ležaju i promatra Andyja. Lakše mu je kad on otvori oči, naceri se i namigne mu.

Andy tada skine čizme i iz vunenih čarapa izvuče otpirače kakve često ima na zalihi svaki kovač ili bravar.

— Hrči dalje za mene, staro momče — veli Andy.

Dave Bringham učini to odmah. Pri tom se čudi samom sebi i svojoj sposobnosti da hrče gotovo tako kao Andy.

Andy je, uostalom, sasvim drukčije odjeven nego inače. Nosi istrošeno kaubojsko odijelo, a lice mu je prilično neobrijano.

Vrata svoje ćelije otvara već trećim ključem i uspješan je s vratima Daveove ćelije. Brave ćelije su sasvim obične.

Obojica pužu kroz prostoriju u kojoj su ćelije. Sve je vrlo tiho kad dopužu u ured. Čuvar leži naslonjen na stol, obraza položena na podlaktice. Možda ga je glasno hrkanje u prostoriji sa ćelijama tako zarazilo da je morao odrijetati.

No sad ga opominje njegova podsvijest, uspravlja se. No prekasno je. Andy već stoji iza njega, zabija mu kažiprst među lopatice i veli:

— Ne miči se ili će stvar zbilja opaliti!

Pomoćni policajac posluša. Andy mu uzme oružje iz korica i odstupi.

— Zatvorit ćemo te u ćeliju, prijatelju — veli.

— Nećete daleko stići — veli čovjek, poslušavši Andyja koji mu daje znak revolverom, i odlazi u prostoriju sa ćelijama. — Opet ćemo vas uhvatiti. A tada...

Zašuti škrgućući zubima. Zatvaraju ga u Daveovu ćeliju. Dave veli: — Žao mi je, prijatelju, ali ja sam nedužan. Pokušat ću naći pravog strijelca iz zasjede. Hoćete li to isporučiti sucu?

— Izvijestit ću ga o svakoj pojedinosti i svaku mu riječ ponoviti — zaškrguće zubima čovjek.

— Ovaj bijeg je najveća glupost koju ste mogli učiniti vas dvojica ludaka.

— Vratit ću se i predat ću se čim budem mogao dokazati

svoju nedužnost – obećava Dave, i to zvuči gotovo kao zakletva.

Čovjek u ćeliji ne govori više ništa. Dave i Andy odlaze k stražnjim vratima. Povuku kračun i išuljaju se u dvorište.

– Imam dva konja u blizini – veli Andy. – Morat ćemo pobjeći u divljinu, tamo gdje nas zakon više ne može doseći, i gdje nema telegrafa i šerifa. – Dodi, Dave! Kako se, zapravo osjećaš?

– Sada bolje, Andy. Zgrabio sam krajičak neke prilike da se izvučem. Sad se već osjećam bolje.

Bježe odatle. I kad im je grad već gotovo za leđima, čuju kako trubi vatrogasni rog. Osvrću se, ali ne vide da bi neki požar svijetlio u zvjezdanoj noći.

I sad znaju da su njihov bijeg već otkrili i da pomoću vatrogasnog roga mobiliziraju ljude. Jašu ravno prema sjeveru. To je za njih jedini mogući smjer bijega. Prema sjeveru nema nikakvih telegrafskih linija. Tamo negdje na sjeveru je granica, i tamo nema nikakvog zakona. Tko, dakle, želi pobjeći pred zakonom, mora najprije jahati prema sjeveru.

Konji mirno kaskaju. To će ih na dulju stazu brže i dalje dovesti. Ako budu gonjoci morali nadoknaditi nekoliko milja u galopu, konji bjegunaca koji nisu trčali u galopu bit će svježiji.

Andy Baxter se pobrinuo za dobro oružje. Imaju puške u kožnim navlakama na sedlu, a za Davea visi na jabuci sedla opasač za oružje, i u njegovim koricama dobar kolt.

U međuvremenu se Dave opasao tim opasačem. Sad se

podsjeca na to kako je još kao sasvim mlad momak znao sigurno i brzo rukovati revolverom.

VI

Na žalost, noć više ne traje dugo. Uskoro se na istoku opaža sivilo na nebu, a onda je još sakriveno sunce prosulo prva svjetla po ravnicama Nebraske. Pred dvojicom jahača proteže se prerija do River Plate.

Dave Bringham osvrće se više puta preko ramena. Progonci još nisu na vidiku. No ipak se još ne usuđuje nadati. Zna da gradovi poput Cheyennea, koji leže tik uz granicu, ljubomorno nastoje održati i očuvati svoj ugled. No sve da je gradska mobilizacija i zakazala, zacijelo neće rodbina Keeman-Thorwald. Dave je u to uvjeren.

Napokon se sjeti da je dužan veliku zahvalnost Andyju Baxteru. Andy je čak prekršio zakon da bi ga mogao osloboditi.

Dave ga gleda postrance jer jašu stremen uz stremen.

– Andy, zašto si se odvažio na to za me? – dovikne mu.

Andy naceri lice i dovikuje mu:

– I ti bi mene izvukao iz zatvora! Jer mi znamo toliko jedan o drugome da nikad ne bismo protivniku pucali u leđa. A i znao sam točno da nisi imao uza se nikakvo oružje. Dakle, nisi ni mogao pucati.

– Ali sad si sa mnom u kaši, Andy! Nisam ti donio sreće, uvijek samo upadam u starp zlo. Ja...

– Dave, ne razumijem ni riječi! – dovikuje Andy Baxter, a oči mu se čudno krijese. – Život je igra pokera, i svako raz-

doblje smole jednom prestaje! Treba samo izdržati!

Na to Dave nema što da kaže.

Na jednom brežuljku, s kojeg pogled dakako dopire, zaustavljaju se pod jednim velikim drvetom. Dolje su na potoku napojili konje. Zatim su dobro otrli konje i pustili ih da pasu na dugom užetu. Oni se ispruže u sjeni drveta. Andy otvori platnenu kesu i izvadi hranu, kruh i suho meso, nešto sira. Zatim su šutke jeli. Dave je prilično iscrpljen pošto je jahao trideset milja.

— Jesmo li im umakli? — pita Andy žvačući.

Dave, koji je gledao prema jugu, odmahuje glavom i mirno veli:

— Odande dolaze. Vidiš li onaj oblak prašine?

Andy neko vrijeme pretražuje očima preko brežuljaka i udolina. Tada ugleda oblak prašine.

— Misliš da su to gonioci? Dave, vidjeli smo usput rančeve i farme. Vidjeli smo goveda, teretna kola i jahače.

Ovaj oblak prašine...

— Prije jednog sata napustili smo i posljednju stazu, a time i nastanjenu zemlju. Ovaj oblak prašine stvaraju jahači koji jašu točno po našem tragu. Netko nas je vidio pri punom danjem svjetlu i mogao nas je opisati goniteljima. Andy, bit će natjecanja u jahanju. Tek noćas bit će prilike da se otarasimo naših progonitelja.

Poslije tih riječi jeli su mirno dalje, jer oblak prašine je još bio daleko, a jahači skriveni iza neke uzvisine na tlu. Dave i Andy su znali da će ovaj odmor

koristiti i njihovim konjima. Zato su najprije još malo čekali.

Prolazi još gotovo deset minuta. Tada ugledaju jahače. Šestorica dolaze jedan za drugim preko uzvisine i tamo zastaju. U čistom zraku Wyominga može se razaznati gotovo svaka pojedinost.

— To nisu dobrovoljci grada Cheyennea — veli Dave. — To su Keemanovi i Thorwaldovi. Mislim da mogu prepoznati dva, tri momka. Vidio sam ih na brdu. Da, mislim da su ljudi Zane-Keemana. Nabavili su konje i odonda su nam uporno na tragu. Budući da su to oni a ne čenjenska potjera, to dokazuje samo koliko su opasni.

— Hoće li nas uhvatiti, Dave?

— pita mirno Andy.

Dave ne odgovara odmah. Čeka najprije da jahači opet krenu i promatra hod njihovih konja.

— Njihovi su konji tako umorni kao što su bili naši kad smo stigli ovamo — veli. — Možemo ih pobijediti ako se ne uspiju opskrbiti svježim konjima. Hajdemo, Andy!

Oni se dižu, osedlaju konje, vežu zavežljaje iza sedla i uzjahuju.

Gonioci su sada na nekoliko stotina metara i jasno su prepoznali bjegunce, podbadaju svoje umorne životinje i pokušavaju ih dostići. No ne samo što jašu na umornim životinjaма već moraju i uzbrdo. Dave i Andy pak jašu niz drugu stranu padine.

Kad se dolje u ravnici osvrnu da bi pogledom potražili gonioce, oni su opet više od kilometra iza njima.

– Ujuju, to je išlo lako! – uzvikuje Andy Baxter.

No njegova radost samo deset minuta poslije potpuno splane.

Naime, stižu do ruba široke uvale. Dolje pod njihovim nogama leži prekrasno jezero, koje je ujedno izvor potoka što gore na sjeveru napušta široku uvalu. Uz jezero je neki ranč. Nije to ranč za uzgoj goveda već za uzgoj konja.

Sasvim je sigurno da će gonioći tamo nabaviti svježe konje.

Ružno lice Andyja Baxtera poput kore drveta postaje sve duže i duže. U njegovim svijetlim očima pojavljuje se žalostan i gorak izraz.

– Doba smole još nije prestalo – veli.

– Trebali bismo se razdvojiti, Andy – govori Dave promuklo.

– Mene će slijediti, tebe neće. Jaši ti prema istoku, ja ću prema zapadu, u brda. Nosim ti samo nesreću, Andy. Mnogo sreće, mladiću moj!

Okreće svog konja prema zapadu i podbada životinju.

No Andy ga odmah slijedi i pravi se kao da uopće nije čuo Daveove riječi. Jašu šutke i tjeraju životinje prilično oštro.

* * *

To je teško jahanje, za konje i za Davea, čije rame i ruka više bole nego ikad prije, a zavoji su natopljeni krvlju kao i neke svježe rane.

U početku doduše stječu dobru prednost veću od pet kilometara jer su gonioći najprije morali odjašiti do ranča, i tamo zacijelo morali opširnije sve objasniti dok su im prepustili svježe konje.

No sada ih gonioći na svojim svježim konjima sve brže dostižu. Iako su brda sve bliže i bliže, a sunce na zapadu zalazi sve dublje i dublje, neko vrijeme se čini kao da bjegunci neće uspjeti. Naime, njihovi konji ne mogu više trčati u galopu, mogu samo kasati, a pluća im rade šumno. To šumno disanje najgori je znak. Kad im do brda treba još oko pet kilometara, šestorica su za njima tek nekoliko stotina metara.

No sada krajolik postaje prilično valovit. Stalno se mora jahati u cik-caku i ne može se više galopirati.

Dave Bringham je divlje kriknuo kad je opazio da su se gonioći prestrojili u dvije vrste. Iako je shvatiti da bi htjeli još prije brda opkoliti oba bjegunca. No hoće li im to uspjeti?

Dave se osvrće za Andyjem. On nije loš jahač. Ipak on ne jaši tako dobro kao kauboj. Sve više zaostaje, tako da Dave ne treba više goniti svoju životinju jer ne želi napustiti Andyja.

Smanjuje nešto brzinu, uzima laso sa sedla i udara jednim krajem. Pri tom ispušta oštar i zastrašujući krik pume, i time utjera pakleni strah ne samo Andyjevu konju.

Žao mu je životinje. No ne želi s Andyjem pasti u ruke gonilaca. Ne želi se ni latiti oružja i boriti se. Želi pobjeći s Andyjem.

On ne vjeruje da bi ovi Keemanovi i Thorwaldovi bili tako pošteni kao službena potjera, koju predvodi čovjek od zakona. Za ove gonitelje on je nitkov, koji je vodi njihove rodbine pucao u leđa. Neće znati za milost prema njemu.

No negdje kasno poslije podne toga četvrtog dana stiže do nekog razvoda i pruža mu se pogled na široku dolinu, otvorenu prema zapadu.

Treptave oči Davea Bringhama razaznaju već na prvi pogled u dolini više od pola tuceta naselja ili farmi.

Zatim se načas boji da mu je sve to samo dočarala njegova groznica. Ne usuđuje se vjerovati da su tamo ljudi, od kojih možda može dobiti pomoć i konja. Oh, dao bi mnogo za konja. Dakle, mora dolje. Sad ima čvrsti cilj pred očima. Iz njegove srži još jedanput struji nešto od one žilave snage koju je posjedovao.

Daje se na put. Ipak je udaljenost još velika. Do doline i do prve farme ili naselja trebat će mu sati i sati.

Bit će ponoć prije nego što stigne na cilj.

VII

Bit će i kasnije, jer se usput stalno morao odmarati. Gotovo čelična volja drži ga uspravnim i tjera sve dalje, da bi stigao do posljednjeg cilja. Ne može se predati.

Kad je stigao do najbliže farme, dižu se već jutarnje magle. Neki pas počinje lajati.

Međutim, Dave se odlučno približava farmi. Ima dovoljno novca, koji je uzeo od Andyja. To je cijela nagrada za borbu i njihov dobitak na okladi od posljednje borbe u Cheyenneu protiv Big-Bull Bradleyja. Moći će ovim farmerima ili naseljenicama dobro platiti, a zna da svi farmeri rado zaraduju gotov novac.

Pas je vezan lancem negdje kod staja i sjenika. To je dobro za Davea. Zaustavio se nekoliko koraka pred kućom i promuklo zazvao:

— Halo! — Njegov poziv više nalikuje na graktanje. Ipak, čuli su ga, vjerojatno zato što je već prije pas lajanjem najavio približavanje nekog čovjeka.

Dave jedva stoji uspravno od iscrpljenosti i čeka. Otvara se prozorski kapak. Muški glas ušutkuje psa i tada mirno pita:

— Tko je tamo?

Taj se glas čini Daveu nekako poznat, ali to je više osjećaj nego jasna i svjesna spoznaja.

— Ja — ja sam ranjen — veli promuklo. — Treba mi pomoć. Mogu platiti dobru cijenu. Potreban mi je i konj. Kod koga sam to? Biste... biste li mi rekli svoje ime?

— Tko ste vi, stranče? — pita čovjek.

Dave se trudi da odgovori. Pa ipak, trudi se uzalud. Njegova je snaga pri kraju. Pada na koljena i ustranu.

* * *

Kad je prvi put došao k svijesti i opet mogao misliti, treba mu dosta vremena da se opet prisjeti svega. Pa i tada mu se još sve čini samo kao san. Leži u krevetu i nalazi se u nekoj sobi.

Osjeća da je vrlo slab i potpuno bespomoćan. Lijeva ga ruka ne boli mnogo — to je više neko trzanje, kao kad se rana skuplja i počinje zacjeljivati.

Kad desnom rukom pipa obraz, osjeća bradu i pod njom upale obraze. Brada je narasla, dakle starija je od tjedan dana, možda čak i dva tjedna. Od da-

na kad ga je Andy izvukao iz zatvora prošlo je, dakle, najmanje deset dana. Leži ovdje već nekoliko dana. A i njeguju ga. Nalazi se kod dobrih ljudi. Posrećilo mu se da pobjegne goniocima.

Dave Bringham se čudi i misli da je to opet san. Ta ne može biti stvarnost ono što ovdje vidi. Njegova su osjetila sada oštra i jasna. Tjelesno je vrlo slab i ne može se dići. No njegov je razum opet u redu.

Čini mu se da se vratio godinu i nekoliko mjeseci unazad. Tada je već vidio ženu koja sada ulazi u sobu.

Oh, dobro se je sjeća. Bila je tada kod onoga Johnnija Millsa, kad ga je posjetio i doznao da se on pri kraju borio protiv gotovo slijepog čovjeka.

Tada se zvala Jayne Betten, a govorila je i nešto o tome da imaju negdje neki mali ranč, da će se vjenčati i povući onamo. Taj je ranč, dakle, ovdje. A njega, Davea Bringhama, sudbina je dovela upravo na ovo mjesto. Zagledao se u nju velikim očima. Ona zatvara vrata i oslanja se na njih.

– Zacijelo ste me odmah prepoznali, Dave Bringham? – pita hladno.

– To je jedna od loših šala – mrmlja on nesigurnim glasom – koje život katkad priređuje nama ljudima. Tada sam razderao Johnnija Millsa na komade i to ga je stajalo vjerojatno ne samo zdravlja nego i cijele njegove uštede koju je stavio na svoju pobjedu. A sada sam i sâm pri kraju i dospio sam baš u ovu kuću. To je prilično okrutna igra.

Ona kima glavom neljubazno i odlučno.

– A ja znam sve – veli. – U groznici ste mnogo govorili, Dave Bringham. A što sam doznala iz vaših grozničavih govora, mogla sam čuti i od susjeda. Dave Bringham, vas ne traži samo zakon nego i Keemanovi i Thorwaldovi. A do Keemanovog ranča ima točno osamnaest milja, stalno prema zapadu na izlazu iz doline u preriju. Tamo su Keemanovi i Thorwaldovi. Još vas traže, Dave Bringham. Još nihovi jahači krstare tamo gdje biste vi trebali doći s brda.

Prilazi bliže njegovu krevetu, promatra ga čvrsto i mirno veli.

– Njegovala sam vas. Učinila sam što sam mogla. Da ste stigli samo koji sat kasnije, morali bi vam odrezati ruku.

– Hvala – govori Dave Bringham.

No ona odbijajući neljubazno odmahuje glavom.

– Ne zahvaljujte mi, Dave – govori. – Naime, ja ću vas izručiti Keemanovima. Vi tada niste znali za milost prema Johnnyju Millsu. Htjeli ste zaraditi, pobijediti. A on je bio slabiji. Pa, ovo ovdje doduše nije više boksački ring. No ipak se nalazimo u borbi. I mi želimo zaraditi. I zato ne možemo ni mi prema vama znati za milost. Zao mi je, Dave Bringham. Sutra ili prekosutra pozvat ću Keemanove. Dogle ću vas njegovati što bolje budem znala. Vas traži zakon, mister. Keemanovi imaju pravo.

Nakon tih riječi napušta sobu. Dave leži zatvorenih očiju i pita se kad će napokon prestati doba smole. Kakva okrutna igra sudbine!

Chipa čula što si učinio, znala sam napokon da si podigao ogradu samo protiv razbojnika i osvajača i da ćeš je uvijek i u svako doba srušiti ako je nekojme potrebna pomoć. To sam najprije htjela znati.

Rekla je to jednostavno i pošteno. Onda mu padne u zagrljaj. Sad je sigurna da će on uvijek slabijemu pružiti pomoć i zaštitu, kako je i on sam nekoć našao pomoć i zaštitu kod Johnnyja i Jayne Mills.

KRAJ

